

Suomen Punaisen Ristin huomiot Suomen YK:n ihmisoikeusneuvoston 54. istunnon painopisteistä ja tavoitteista

Suomen Punainen Risti kiittää mahdollisuudesta osallistua kansalaisjärjestöjen kuulemiseen Suomen tavoitteista ja painopisteistä YK:n ihmisoikeusneuvoston 54. istunnossa. Ohessa Suomen Punaisen Ristin kommentit.

1. *Ukrainan tilanne*

- **Suomi ottaa kantaa sen puolesta, että humanitaaristen toimijoiden ja muiden kansainvälisen humanitaarisen oikeuden suojaamien kohteiden suojelua kunnioitetaan ja esteetön pääsy avuntarvitsijoiden luokse taataan.**
- **Suomi edistää sitä, että kansainvälinen yhteisö sitoutuu Ukrainan kriisistä kärsivien pitkäkestoiseen humanitaariseen apuun avun tarpeen perusteella, jälleenrakennukseen sekä esimerkiksi terveydenhuollon tukemiseen erityisesti paikallisia voimavaroja vahvistamalla.**

Punainen Risti avustaa uhreja ja taisteluita paenneita Ukrainassa ja lähialueilla. Pitkittyneen konfliktin syventämät globaalit kriisit, kuten ruokaturvattomuus sekä taloudelliset vaikeudet tuntuvat kaukana Ukrainan ulkopuolella. Humanitaariset tarpeet ovat kasvaneet lähes kaikkialla ja avun antamisen kallistuminen sekä niihin vastaamiseen ohjattava rahoitus ei pysy tarpeiden perässä. Erityisen raskaasti tarpeet näkyvät niissä maissa, jotka vastaanottavat suuria määriä pakolaisia. Kansainvälisen Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun liike työskentelee yhteisöissä ympäri maailmaa varmistaakseen, että tukea tarvitsevat ihmiset saavat apua, olivat he keitä tahansa tai missä tahansa.

Helmikuusta 2022 lähtien on tehty kymmeniä hyökkäyksiä terveyslaitoksia, avustustyöntekijöitä ja siviilejä vastaan. Punaisen Ristin työntekijöitä on tapettu heidän tehdessään työtä. Nämä hyökkäykset ovat räikeästi kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vastaisia. Jatkuessaan ne asettavat avustus- ja terveydenhuollon työntekijät ja toiminnan vaaraan. Sodan uhreja on voitava auttaa riippumatta siitä mille puolelle rintamalinjaa he ovat jääneet. Suomen tulisi tehdä kaikkensa, jotta kansainvälisen humanitaarisen oikeuden periaatteita noudatetaan ja sodan uhrien auttamiseksi taataan turvallinen ja avoin pääsy.

Ukraina tulee tarvitsemaan tukea vielä pitkään, riippumatta siitä kuinka nopeasti taistelut lakkaavat. Myös kansainvälisen yhteisön tuen tulisi olla kauaskantoista ja ottaa huomioon ukrainalaisten omien voimavarojen vahvistaminen, erityisesti toimivan kansalaisyhteiskunnan tukeminen, jotta apu, jälleenrakennus ja konfliktista selviäminen olisi pitkäkestoista ja edistäisi kansalaisten perusoikeuksia ja kykyä vaikuttaa omaan elämäänsä.

2. *Afganistanin tilanne*

- **Suomi puolustaa tukea maan peruspalveluille ja Afganistanin haavoittuvien ryhmien oikeutta saada humanitaarista apua riippumatta Talibanille asetetuista pakotteista tai poliittisesta suhtautumisesta maan johtoon.**

Afganistanin pitkäaikainen humanitaarinen kriisi on syventynyt merkittävästi kahden viime vuoden aikana. Arviolta jopa 28,8 miljoonaa ihmistä eli kaksi kolmasosaa maan väestöstä on humanitaarisen avun tarpeessa. Ruokaturvattomuus on heikentynyt. Naisten asema ja mahdollisuus osallistua yhteiskunnan toimintoihin huononee koko ajan. 40 vuotisen sotimisen jäljiltä infrastruktuuri on heikkoa ja maassa on paljon haavoittuvia ryhmiä.

Suomen Punainen Risti on jatkanut avustustyötään vaativasta tilanteesta huolimatta. Olemme antaneet sekä humanitaarista apua että pitkäjänteistä tukea ja olemme elokuun 2021 jälkeen ohjanneet Afganistaniin lähes 3,7 miljoonaa euroa katastrofirahastosta ja ulkoministeriöltä, kansainvälisen Punaisen Ristin toimijoiden kautta Afganistanin Punaisen Puolikuun toimintaan. Suomen valtio on myös ollut kiitettävän sitoutunut ja johdonmukainen toimija. Se ohjaa rahoitusta lähes yhtä paljon kuin ennen Talibanin valtaannousua, vuonna 2022 yhteensä 23 miljoonaa euroa, mutta toisaalta valtaosa siitä ohjautuu tällä hetkellä lähes yksinomaan humanitaariseen avustustoimintaan.

Suomen Punainen Risti on huolissaan niin maan ihmisoikeustilanteesta kuin humanitaarisen kriisin syvenemisestä. Ilman pitkäaikaisia rahoitussitoumuksia, joita rahoittajien on nykyhallinnon vuoksi vaikea tehdä, on maan kehitys käytännössä pysähtynyt ja peruspalveluita rahoitetaan osittain humanitaarisella rahoituksella, esimerkiksi maksetaan terveydenhuollon työntekijöiden palkkoja.

Suomen Punainen Risti peräänkuuluttaa johdonmukaista, sitoutunutta ja käytännönläheistä lähestymistä Afganistanin tilanteeseen. Rahoituksen vähentäminen vahingoittaisi jo valmiiksi erittäin vaikeassa tilanteessa olevia ihmisiä, mukaan lukien tyttöjä ja naisia. Taliban hallintoa ei tarvitse tunnustaa voidakseen toimia sen kanssa jotta, varmistetaan avun perille pääsy sekä kaikista haavoittuvimman väestöosan tarpeisiin vastaaminen.

Pitkäkestoisella ja käytännönläheisellä työllä voidaan löytää keinoja sekä tukea peruspalveluita, että vaikuttaa ihmisoikeustilanteeseen. Avustustyön rinnalla tehdään aktiivista vaikutustyötä, jolla pyritään varmistamaan pääsy apua tarvitseviin yhteisöihin, myös naispuolisille työntekijöille. Esimerkiksi neljännos Afganistanin Punaisen Puolikuun työntekijöistä ja vapaaehtoisista on naisia ja heistä valtaosa toimii terveydenhuollon tehtävissä. Kansainvälinen Punaisen Ristin komitea on voinut jatkaa naisten kouluttamista terveydenhuollon oppilaitoksessa (Biomed Engineering School) Kabulissa sekä yhdeksässä terveysministeriön alaisessa oppilaitoksessa (Ghazanfar Institute of Health Science). Terveydenhuollon sektorin toiminta romahtaisi ilman naispuolisia ammattilaisia ja tukemalla tällaisia avainsektoreita voidaan löytää pragmaattisia ratkaisuja naisten aseman edistämiseen edes jossain määrin.

3. *Yhdenvertaisuus*

➤ **Suomi ihmisoikeusneuvoston jäsenenä sitoutuu edelleen pitkäjänteiseen yhdenvertaisuutta edistävään toimintaan, joka ottaa huomioon ihmisten erilaiset tarpeet.**

Yhdenvertainen Suomi- toimintaohjelma vuosille 2021–2023 on Suomen ensimmäisen rasismin vastainen ja hyvien väestösuhteiden toimintaohjelma. Sen erityisenä arvona on ollut laaja-alainen valmistelu, eri hallinnonalat kattavat toimenpiteet, ja että sillä tähdätään pitkäjänteiseen yhteiskunnalliseen muutokseen. Yhdenvertaisuus, syrjityimpien väestöryhmien oikeudet, vähemmistöjen ja sukupuolten tasa-arvon edistäminen ja puolustaminen puolestaan vahvistettiin Suomen erityisinä ihmisoikeuspolitiikan painopisteinä viimeksi valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittisessa selonteossa keväällä 2022. Myös hallituksen tiedoksiannossa yhdenvertaisuuden, tasa-arvon, ja syrjimättömyyden edistämiseksi sitoudutaan pitkän aikavälin ihmisoikeuspoliittiseen linjaan. Nämä vastaavat hyvin myös Suomen Punaisen Ristin kansainvälisen toiminnan keskeisiä tavoitteita, joita ovat osallistaminen, tasa-arvo, naisten ja tyttöjen oikeudet sekä, vammaisinkluisio?

Ihmisoikeusneuvoston jäsenenä Suomeen ja Suomessa käytävään ihmisoikeuskeskusteluun kohdistuu tavallista enemmän huomiota, ja on tärkeää, ettei kansainvälisesti jää epäselvyyttä siitä, että Suomi on edelleenkin sitoutunut pitkäjänteiseen yhdenvertaisuutta edistävään toimintaan. Vain puolustamalla yhdenvertaisia ihmisoikeuksia kotimaassa Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä voi uskottavasti edellyttää samaa muilta.